

Předkládací zpráva pro Parlament České republiky

Informace o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2019

Úvod

Cílem „Informace o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2019“ (dále jen „Informace“) je seznámit vládu a Parlament České republiky (ČR) s politickými, vojenskými a finančními aspekty působení v zahraničních operacích v roce 2019. Materiál obsahuje hodnocení politicko-bezpečnostní situace v jednotlivých zemích, informace o operačních úkolech nasazených sil rezortu Ministerstva obrany (MO) v místech působení a čerpání finančních prostředků v jednotlivých operacích za sledované období.

Informace se předkládá v souladu s usneseními Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ze dne 1. června 2018 č. 260 a Senátu Parlamentu ČR ze dne 17. května 2018 č. 429.

Financování působení sil a prostředků rezortu MO ve všech zahraničních operacích v hodnoceném období bylo zabezpečeno z rozpočtové kapitoly MO v celkové výši **1 565 601 tis. Kč**.

Materiál dále informuje o využití peněžního daru do zahraničí na financování projektů rychlého dopadu (Quick Impact Projects, QIP) v rámci působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích v roce 2019.

Na základě usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 9. června 2015 č. 30 je přílohou materiálu „Informace o stavu zapojení České republiky do misí OSN v roce 2019 a o příležitostech a možnostech pro působení České republiky v těchto misích“.

A. Afghánistán

1. Politicko-bezpečnostní situace

Rok 2019 byl pátým rokem existence afghánské vlády národní jednoty, která má hlavní odpovědnost za bezpečnost v zemi. V září 2019 se v zemi uskutečnilo první kolo prezidentských voleb, jehož těsným vítězem se dle předběžných výsledků ohlášených v prosinci 2019 měl stát dosavadní prezident země Ašraf Ghaní. Přezkum odevzdaných hlasů v únoru 2020 potvrdil vítězství A. Ghaního se ziskem 50,6 % hlasů. Bezpečnostní situace v Afghánistánu i v hlavním městě Kábulu zůstávala dlouhodobě neuspokojivá, centrální vládě a ozbrojeným složkám se nedařilo rozšiřovat svou kontrolu mimo větší města. Afghánistán zůstával krizovým ohniskem globálního významu kvůli propojení islamistického terorismu, nelegální migrace a produkce většiny opia/heroinu a poslední dobou i významného a narůstajícího množství metamfetaminu na globálním nelegálním trhu.

Protivládní ozbrojené skupiny představovaly trvalé bezpečnostní riziko pro místní obyvatelstvo, vládní složky i alianční síly. Největší hrozbu představovalo i nadále hnutí Tálibán, ale i jiné teroristické síly jako například tzv. Haqqáního síť a místní odnož hnutí Islámský stát (Da'esh) – „Islámský stát – provincie Chorásán“.

Změnit uvedenou patovou situaci bylo cílem mírových rozhovorů mezi USA a hnutím Tálibán. Na jejich základě má hnutí Tálibán zaručit, že nebude poskytovat útočiště mezinárodním teroristickým skupinám, souhlasit se snížením úrovně násilí a zahájit jednání s afghánskou vládou. Právě dohoda mezi samotnými Afghánci je předpokladem politické a bezpečnostní stabilizace země.

Prezident Trump zastavil dne 7. září 2019 mírová jednání s Tálibánem. Bezprostředním důvodem byl útok Tálibánu, při němž zahynul americký voják. Zastavení jednání se v Afghánistánu setkal s velkou úlevou. Prezident A. Ghaní měl totiž z obsahu dohody dojem, že ho USA „hodily přes palubu“. Dle afghánských médií se jednalo o špatnou dohodu, která předávala vládu v zemi Tálibánu a USA si řešily jen své další působení, resp. stažení vlastních jednotek. Zástupci Tálibánu neskrývali z odmítnutí dohody své překvapení. USA obnovily rozhovory s Tálibánem v závěru roku 2019.

Dne 29. února 2020 byla v katarském Dauhá podepsána Dohoda pro mír v Afghánistánu mezi USA a hnutím Tálibán a krátce před tím byla v Kábulu mezi USA a afghánskou vládou vydána Společná deklarace pro mír v Afghánistánu. Dohodu mezi USA a Tálibánem podepsali hlavní vyjednavací obou stran, zvláštní představitel USA pro Afghánistán Zalmay Khalizad a vedoucí politické kanceláře Tálibánu v Kataru Abdul Ghání Baradar za účasti ministra zahraničních věcí USA Mikea Pompea. V Kábulu Společnou deklaraci podepsal ministr obrany USA Mark Esper a prezident Ašraf Ghaní za přítomnosti generálního tajemníka NATO Jense Stoltenberga.

Bude-li Dohoda pro mír v Afghánistánu dodržena, má do 14 měsíců dojít ke stažení veškerých amerických a spojeneckých jednotek ze země. Během prvních 135 dnů má být počet amerických vojáků snížen ze současných cca 12 000 na 8 600 osob, včetně proporčního snížení počtu jednotek dalších spojenců a přispěvatelů RSM (RESOLUTE SUPPORT

MISSION). V NATO pokračuje diskuse o podmínkách, za nichž by po současném snížení stavů RSM bylo možno pokračovat až do úplného stažení RSM ze země dle dohody z Dauhá.

I přes výše uvedené, Tálibán nadále pokračuje v útocích na afghánské vládní síly a vznikajícího prostoru ve stále větší míře využívá i Islámský stát – provincie Chorásán.

Kombinace pokračujících neshod politického vedení Afghánistánu, doposud nezahájených vnitro-afghánských rozhovorů, stahování jednotek RSM urychlené v čase a počtech a nástupu problémů spojených s COVID-19 vytváří v současnosti nepředvídatelnou situaci s vysokým bezpečnostním rizikem.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v misi RESOLUTE SUPPORT

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v misi RESOLUTE SUPPORT v roce 2019 byl stanoven do 390 osob.

Úkolové uskupení Armády České republiky RESOLUTE SUPPORT (ÚU AČR RS) organizačně zastřešovalo všechny jednotky rezortu MO působící v RSM na území Afghánistánu. Do jeho organizační struktury patřily tyto součásti: velitelství ÚU AČR RS, jednotka podpory a vlivu, jednotka ochrany Guardian Angels, strážní rota na základně Bagram a zastoupení na velitelstvích RSM. Reálný počet českých vojáků v misi se měnil v závislosti na operačních úkolech s tím, že nejvíce vyslaných vojáků do RSM (až 360 osob) bylo v první polovině roku 2019.

Velitelství ÚU AČR RS bylo dislokováno na základně HKIA (Hamid Karzai International Airport) a zabezpečovalo národní jednotky v RSM.

Síly a prostředky rezortu MO v RSM působily v prostoru čtyř regionálních velitelství (TAAC - Train Advise Assist Command). Jednalo se o TAAC - Capital (hlavní město Kábul), TAAC - East (provincie Lógar a Parván), TAAC - West (provincie Herát) a TAAC-South (provincie Kandahár).

V polovině roku 2019 rezort MO rozhodl o restrukturalizaci českého vojenského příspěvku v RSM v roce 2020. Cílem bylo upravit český vojenský příspěvek tak, aby odpovídal potřebám RSM a našim možnostem. Toto snížení vyvážíme schopnostmi s vyšší přidanou hodnotou jak pro afghánské bezpečnostní síly, tak pro ostatní spojence v misi.

a) Výcvik Afghánských národních obranných a bezpečnostních sil

Na výcviku a mentoringu příslušníků Afghánských bezpečnostních sil se podílela jednotka podpory a vlivu (JPaV) v počtu do 90 osob. V závěru roku došlo ke snížení na 60 osob.

Hlavní složky jednotky tvořily odřad Lógar (provincie Lógar) a odřad Shindand (provincie Herát). V provincii Lógar JPaV cvičila příslušníky speciální jednotky Afghánské národní policie a v provincii Herát vojáky speciálních sil pozemního vojska Afghánské národní armády. Velitelské a styčné prvky byly umístěny na základnách Bagram, Kábul a Kandahár.

Úkolem jednotky bylo navázat na předchozí činnost spojenců a pokračovat ve výstavbě a výcviku partnerských jednotek Afghánských národních obranných

a bezpečnostních sil (Afghan National Defence and Security Forces/ANDSF) s cílem jejich postupného osamostatnění a trvalého udržení operačních schopností.

V rámci této jednotky se realizoval pilotní projekt týkající se působení vůbec prvního příslušníka aktivní zálohy v zahraniční misi. Jednalo se o lékaře, který v misi plnohodnotně zastával svěřenou funkci po dobu 6 měsíců v souladu s operačním nasazením jednotky. V závěru roku 2019, na základě zhodnocení situace u partnerské speciální policejní jednotky, ukončil činnost odřad Lógar.

Působení JPaV bylo významně oceněno ze strany vojenského vedení NATO a USA. Z jejich strany byla vyjádřena spokojenost s rozsahem a efektivitou působení českých vojáků jak z pohledu poskytovaných schopností, tak z pohledu minimálních národních omezení pro jejich působení.

V lednu 2019 ukončil činnost Letecký poradní tým, který se od roku 2010 podílel na výcviku příslušníků afghánského letectva na vrtulnících typů Mi-35 a Mi-17.

b) Ochrana spojeneckých sil

V provincii Parván působila strážní rota v počtu do 173 osob s úkolem eliminovat nepřátelské aktivity vedené proti letecké základně Bagram ve svěřeném prostoru odpovědnosti.

Ve prospěch strážní roty operoval bezpilotní průzkumný prostředek SCAN EAGLE, který v sestavě jednotky zaujímá nezastupitelné místo spočívající především v zabezpečení průzkumu a včasného varování nezávisle na koaličních partnerech. Dále v sestavě strážní roty působila skupina EOD (Explosive Ordnance Disposal), která primárně zabezpečovala ochranu proti improvizovaným nástražným výbušným zařízením jednotkám plnícím úkol mimo základnu.

V Kábulu, na ochranu TAAC-A (Velitelství pro výcvik a poradenství personálu afghánského letectva), působila jednotka tzv. Guardian Angels v počtu 21 osob. Jejím úkolem bylo zajišťovat bezpečnost instruktorů i žáků během výcviku.

c) Podpora nasazených sil

Velitelství ÚU AČR RS v počtu do 39 osob bylo dislokováno na HKIA s úkolem podporovat české jednotky a jednotlivce v RSM, a to především v oblastech administrativního, logistického a zdravotnického zabezpečení. Velitelství zajišťovalo akviziční činnost v prostoru nasazení, dopravu materiálu a osob, opravy, revize a skladování materiálu v místě nasazení. Dále obsahovalo pracoviště Vojenské policie, finanční službu, právní servis a zajišťovalo komplexní utajované i neutajované spojení s Českou republikou, včetně komunikace vojáků s jejich blízkými v ČR.

Do struktury ÚU AČR RS patřila také národní zpravodajská buňka, která poskytovala zpravodajskou podporu českým jednotkám v RSM, Zastupitelskému úřadu ČR v Kábulu a velitelství RSM.

Jednotlivci, v počtu do 21 osob, plnili úkoly související se zastávanými funkcemi ve velitelské struktuře RSM na základnách v Kábulu a Bagrámu.

d) Ochrana Zastupitelského úřadu ČR v Kábulu

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v rámci ochrany Zastupitelského úřadu ČR v Kábulu v roce 2019 byl stanoven do 20 osob.

Ochranu osob a majetku Zastupitelského úřadu ČR v Kábulu včetně rezidence vedoucího zastupitelského úřadu zabezpečovali příslušníci Vojenské policie v počtu 14 vojáků.

Ochrana Zastupitelského úřadu ČR v Kábulu nespadá pod RSM, nicméně částečně využívá její podporu.

e) Projekty rychlého dopadu

Stejně jako v předchozích letech měl rezort MO vládou schválenou možnost poskytnutí finančních prostředků ve výši do 4 mil. Kč na tzv. projekty rychlého dopadu (Quick Impact Projects, QIP). Projekty rychlého dopadu se vyznačují jak aspektem rekonstrukčním a stabilizačním, tak podpůrným ve prospěch českých jednotek v misi.

V roce 2019 byly QIP implementovány pouze v rámci RSM v Afghánistánu, v ostatních operacích s účastí ČR se jejich využití nejevilo efektivním.

Hlavním cílem QIP je vytvoření okamžitého pozitivního efektu především směrem k civilní populaci často postižené konfliktem, ale i ve prospěch vládních ozbrojených sil v místě působení českých jednotek. Adresnou pomocí civilnímu obyvatelstvu přispívají projekty jak k vytváření kladného obrazu vlastních sil u místní populace, tak k bezpečnosti vlastních jednotek. Projekty realizují vojenské jednotky buď samostatně, nebo s pomocí místního obyvatelstva, představitelů vládních institucí a místní samosprávy, nevládních a mezinárodních organizací.

Implementaci projektů zaměřených na podporu infrastruktury a Afghánské národní armády zajišťovali pracovníci CIMIC u strážní roty v Bagrámu a u JPaV v Lógaru a Herátu.

V roce 2019 bylo realizováno 11 projektů v celkové výši 37 000 USD, což v přepočtu činilo cca 832 000 Kč. Jednalo se o nákupy přístrojového vybavení pro výcvik i reálnou činnost afghánských jednotek, opravu polygonového cvičiště a učebny, doplnění výstrojních součástí partnerské jednotky, nákupy školních pomůcek a opravu studní v obci Tokchi Pain v blízkosti letecké základny Bagrámu.

B. Irácká republika

1. Politicko-bezpečnostní situace

V konvenčně-vojenské rovině byl boj proti Da'esh v Iráku v zásadě úspěšně završen již v roce 2017, teroristické hnutí však v roce 2019 nadále představovalo bezpečnostní hrozbu i v širším mezinárodním měřítku. Nekontruluje již žádné teritorium, působí nicméně ve formě spících buněk, které dál provádějí na území Iráku teroristické útoky, sabotáže, únosy a útoky na civilisty i ozbrojené složky. Bojeschopnost a disciplína iráckých ozbrojených složek se výrazně zlepšila, zůstává však křehká a nadále vyžaduje výcvikovou i operační podporu spojenců.

V průběhu roku 2019 země nadále trpěla vážnou vnitropolitickou nestabilitou. Důležité rozhodovací procesy byly ochromeny mocenskými boji mezi politickými frakcemi, nesmírně zdoluhavé bylo i sestavování nových vlád. Efektivita veřejné správy byla velmi nízká, korupce a nehospodárnost působily značné ztráty rozpočtových prostředků. K těmto problémům se připojoval – a v řadě případů je i prohluboval – velmocenský vliv iránského režimu, který si na pozadí zostřující se strategické konfrontace s USA budoval v zemi silnou vlivovou strukturu, a to i k možnému tlaku či úderu proti zájmům západních spojenců v čele s USA.

Přetrvávající neschopnost iráckých vlád prosadit zásadní ekonomickou a politicko-správní obnovu země po bezpečnostních otřesech minulých let se přitom zvláště po formálním konci války proti Da'esh setkávala s rostoucí frustrací a netrpělivostí veřejnosti. To platilo i pro většinově šíitské části Iráku (Bagdád a jižní část země), které dosud byly vůči vládám politicky nejloajálnější. Od října 2019 zachvátily tyto oblasti masové demonstrace proti chudobě, nezaměstnanosti a korupci, požadující odchod celého politického vedení země a jeho nahrazení apolitickou úřednickou vládou. Íránský režim vnímal protesty jako podněcované jeho geopolitickými soupeři s cílem narušit jeho vliv v Iráku; zřejmě i právě na jeho nátlak se některé irácké bezpečnostní složky pokusily protesty potlačit násilím, při němž bylo dosud zabito přes 500 lidí, v naprosté většině neozbrojených civilistů. I přes dlouhotrvající protesty se však zatím nevyprofilovalo žádné opoziční hnutí či vůdčí osobnost. Rostoucí obavy z šíření epidemie COVID-19 a vládou vydaný zákaz veřejného shromažďování navíc protesty v průběhu února a března 2020 prozatím utlumily.

Poté, co byl pod tlakem demonstrací premiér Abdul Mahdi na konci listopadu 2019 donucen k demisi, přistoupily proiránské složky iráckého bezpečnostního aparátu k přitvrzení ozbrojených provokací vůči americkým vojenským silám v zemi. Při raketovém útoku na iráckou vojenskou základnu s americkou přítomností dne 27. 12. 2019 byl usmrčen občan USA, civilní kontraktor amerického kontingentu. Po odvetném leteckém úderu USA zkraje roku 2020 namířenému proti proiránským milicím obviněným ze spáchání útoku a následně – těmito milicemi řízené – zinscenované „demonstraci“ před velvyslanectvím USA, která způsobila hmotné škody, situace eskalovala. Dalším leteckým úderem USA byl cíleně zabit vysoký představitel iránských revolučních gard a velitel jejich zahraniční odnože Kuds generál K. Sulejmání a spolu s ním vysoký představitel iráckých šíitských milicí A. Muhandis, čímž došlo k dalšímu vyhrocení americko-iráckých vztahů.

Proiránské síly v iráckém parlamentu poté odstartovaly kampaň za vypovězení sil USA ze země, čemuž však oponují zástupci umírněných šíitských stran a také sunnitů a dalších iráckých menšin. Další vývoj nelze s jistotou předvídat, USA však již na situaci reagovaly dílčí redukcí svého vojenského kontingentu a vyvoláním kroků k přesunu části koaličních výcvikových aktivit Globální koalice (OIR) pod alianční misi NATO v Iráku (NMI – viz níže). Nestabilní situace bude pokračovat a není jisté, zda ji vyřeší sestavení nové irácké vlády. Dne 17. března 2020 prezident Sálíh oficiálně stanovil Adnana Zorfiho novým designovaným premiérem a pověřil ho sestavením vlády.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v operacích INHERENT RESOLVE a NATO MISSION IRAQ

ČR pokračovala v roce 2019 v působení v rámci koaliční operace INHERENT RESOLVE (OIR) na území Irácké republiky. Od března 2019 také vysílala své vojáky do alianční výcvikové mise NATO MISSION IRAQ (NMI). Mandát umožňoval vyslat do obou operací celkem do 110 osob.

Do června 2019 působilo v Iráku reálně 66 vojáků, po ukončení činnosti Leteckého poradního týmu (LPT) pokračovalo v činnosti 38 vojáků.

Úkolové uskupení AČR Irák zastřešovalo a logisticky a administrativně zabezpečovalo všechny jednotky a prvky rezortu MO rozmístěné na území Iráku a Kuvajtu v rámci OIR a NMI. V Kuvajtu, v rámci velitelské struktury OIR, působil 1 voják.

LPT patřil k nejviditelnější české jednotce v Iráku. Působil na letecké základně Balad a poskytoval mentorování a poradenskou činnost osádkám a technickému personálu iráckých letounů L - 159 ALCA. Vzhledem k dosaženým schopnostem iráckých pilotů byl výcvik v době prosinec 2018 - květen 2019 zaměřen výhradně na pozemní přípravu, během které dosáhli požadovaných schopností i specialisté technických odborností. S ohledem na uvedené byl dnem 1. června 2019 ukončen operační úkol LPT a do konce června 2019 se celá jednotka vrátila do ČR.

LPT vycvičil za dobu takřka tříletého působení 15 iráckých pilotů, z toho 3x na pozici pilot - instruktor. Již v průběhu výcviku a výuky splnilo 6 iráckých pilotů 34 bojových misí (70 bojových letů) proti Da'esh. Počet výcvikových hodin přesáhl 300 letových hodin a 780 hodin odborné teoretické přípravy leteckého personálu. Během výcviku pozemního leteckého personálu bylo vyškolen celkem 43 techniků na základní údržbu letounu L - 159 ALCA a 12 z nich pak na vyšší odbornou úroveň. Dalších 8 techniků dosáhlo úrovně technických instruktorů. Čeští vojáci odučili více než 1 400 hodin teoretické a praktické přípravy na letounech L - 159 ALCA. K udržení schopností iráckého letectva měla na LPT navázat výcviková jednotka ALCA (VJ ALCA), a to formou krátkodobých kurzů. Z důvodu zhoršené bezpečnostní situace v prostoru nasazení a problematického plnění smluv ze strany Iráku ve prospěch AVA (AERO Vodochody AEROSPACE a.s.) k vyslání jednotky nedošlo.

V roce 2019 plnila úkoly na území Irácké republiky výcviková jednotka Vojenské policie v počtu 7 osob posílená o 5 příslušníků Policie ČR. Oba týmy působily na základně Dublin v Bagdádu, v přímém sousedství irácké policejní akademie. Výcviková jednotka byla součástí mnohonárodního úkolového uskupení policie pod italským velením a podílela se na mentorování a výcviku iráckých policejních instruktorů. V roce 2019 absolvovalo odborné kurzy více než 350 iráckých policistů.

V roce 2019 působila na vojenské základně Al Taji výcviková jednotka chemického vojska v počtu 13 osob a poskytovala odborný výcvik specialistům chemického vojska irácké armády v oblasti ochrany proti zbraním hromadného ničení. Odborný výcvik se konal ve škole chemického vojska na základně Al Taji.

Ve velitelské struktuře NMI plnili úkoly 4 vojáci na pozicích: vedoucí starší důstojník pro výcvik a vzdělávání, starší důstojník štábu pro personální oblast, důstojník štábu - právní poradce a starší pracovník štábu – asistent pro koordinaci přeprav.

C. Republika Mali

1. Politicko-bezpečnostní situace

Implementace mírové dohody z roku 2015 mezi centrální vládou v Bamaku a několika povstaleckými skupinami ze severu postupovala velmi pomalu. Výměnou za ukončení násilí a návrat severních území Mali pod kontrolu centrální vlády mělo dojít k integraci bojovníků/povstalců do malijských ozbrojených sil a měla být věnována pozornost rozvoji severních oblastí Mali. Úřady na severu jsou jen pozvolna obsazovány úředníky loajálními centrální vládě, někdy se dokonce musejí opět stahovat z bezpečnostních důvodů, a jejich moc zůstává omezená. Stejně tak reintegrace bojovníků povstaleckých skupin naráží jak na řadu technických problémů, tak také na nedůvěru povstalců vůči vládě.

Dohodu v roce 2015 nepodepsaly všechny ozbrojené skupiny. Nadále v protivládních aktivitách pokračují různé islamistické a teroristické skupiny, které se prolínají s organizovaným zločinem zodpovědným za pašování osob a různého nelegálního materiálu, únosy, loupeže a další nelegální aktivity. Působení militantních islamistických a teroristických skupin, stejně jako neschopnost vlády poskytnout obyvatelům základní služby a zajistit elementární bezpečnost mezitím vedla k výraznému zhoršení mezietnických vztahů v centrálním Mali, kde v posledních letech došlo k řadě případů vyvražďování vesnic na základě etnických rozdílů, v mnoha případech je však hlavním důvodem násilí přístup ke zdrojům. Stejná situace se opakovala i v roce 2019. To mj. vedlo v červnu 2019 Radu bezpečnosti OSN ke stanovení nové, druhé strategické priority mise OSN MINUSMA, která spočívá v podpoře implementace plánu malijské vlády na ochranu civilistů, snížení mezietnického násilí a obnovení státní správy a služeb v centrálním Mali. Vnitropolitická situace v Mali zůstává křehká. V srpnu 2018 obhájil prezidentský post Ibrahim Boubacar Keïta, což lze vnímat jako stabilizační prvek, ale i jako prvek stagnační. Prezident Keïta je politikem zvoleným v demokratických volbách, nicméně existuje obava, že když se mu nepodařilo vyřešit problémy malijské společnosti v předchozím mandátu, těžko se s nimi bude vyrovnávat v budoucnu. Parlamentní volby, které se měly uskutečnit na konci r. 2018, byly opakovaně odloženy kvůli vlekoucí se ústavní reformě a na jaře 2019 vláda rezignovala. Nová vláda, která je přijatelnější pro některé skupiny ze severu země, dává naději na pokračování implementace mírové dohody. Na druhou stranu vláda v roce 2019 neprokázala velkou akceschopnost. Ekonomická situace se však vyvíjí relativně dobře, v roce 2019 došlo ke zrychlení růstu HDP.

Na území Mali i v dalších zemích G5 Sahel (Mali, Burkina Faso, Niger, Mauretánie a Čad) je aktivní celá řada militantních islamistických skupin, které se větší či menší měrou podílejí na teroristických útocích jak proti legitimním vládám a jejich ozbrojeným složkám, tak i zahraničním vojákům (MINUSMA, EUTM Mali, Barkhane) a civilnímu obyvatelstvu. O sílícím významu militantních islamistických skupin svědčí i jejich rozpínavost a nelze vyloučit přesah teroristických útoků i do dalších zemí mimo státy G5, jakými jsou například Benin, Togo nebo Ghana.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO ve výcvikové misi Evropské unie

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO ve výcvikové misi Evropské unie v Mali (EUTM M) v roce 2019 byl stanoven do 120 osob.

Úkolové uskupení AČR EUTM M (ÚU) tvořili národní zastoupení na velitelství mise a dvě jednotky ochrany sil a instruktoři výcviku v počtu 120 osob.

Příslušníci národního zastoupení plnili odborné úkoly ve štábu mise v rámci své působnosti. Jednotka ochrany velitelství EUTM M v hlavním městě Bamako zabezpečovala ochranu prostorů velitelství, doprovody příslušníků velení a VIP osob. Jednotka ochrany v Koulikoro poskytovala ochranu příslušníkům výcvikového střediska malijské armády a zajišťovala doprovody konvojů. Dva instruktoři byli součástí mezinárodního výcvikového týmu a podíleli se na výcviku příslušníků malijské armády.

Od září 2019 příslušníci ÚU pomáhali s přípravami na zahájení činnosti Zastupitelského úřadu ČR v Mali. Část aktivit také směřovala k zabezpečení oficiálních návštěv a humanitárních akcí hnutí „Na vlastních nohou“ - Stonožka.

3. Působení sil a prostředků rezortu MO v misi OSN MINUSMA

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v misi OSN MINUSMA v roce 2019 byl stanoven do 30 osob.

Po celou dobu roku 2019 působili 3 vojáci na velitelstvích mise a plnili úkoly v rámci plánovacích procesů a administrativní podpory na velitelstvích MINUSMA ve městech Bamako a Gao. Do konce září 2019 navíc působili 2 vojáci v rámci německého kontingentu. Podíleli se na monitorování a analýzách bezpečnostní situace v operačním prostoru mise. Pokračování jejich působení nebylo možné z kapacitních důvodů na české straně.

D. Sinajský poloostrov

1. Politicko-bezpečnostní situace

Sinajský poloostrov je strategicky významnou oblastí především pro svoji polohu, která spojuje severní Afriku s Blízkým východem a nachází se v sousedství Suezského průplavu. Bezpečnostní situace na poloostrově je dlouhodobě napjatá, a to především kvůli neschopnosti egyptské vlády a ozbrojených složek efektivně kontrolovat a spravovat území poloostrova, díky čemuž na Sinaji působí množství militantních skupin. Problémem také zůstává dlouhodobě slabá sociálně-ekonomická situace místních beduínských kmenů, které se tak zapojují do ilegálních činností, především pašeráctví. Působení ozbrojených a teroristických skupin na Sinajském poloostrově vedlo v minulosti k výraznému posílení přítomnosti egyptské armády. Ta však přes dílčí úspěchy není schopna místní skupiny zcela eliminovat. Nejhorší bezpečnostní situace panuje na severu, potažmo ve středu poloostrova, jižní část je povětšinou klidná.

Ani činnost radikálních skupin na Sinaji nicméně nepředstavuje v současné chvíli riziko pro stabilitu režimu, úřadující administrativa egyptského prezidenta al-Sísiho je poměrně pevná. Ve vztazích mezi Egyptem a Izraelem došlo v posledních letech ke značnému zlepšení. Obě země se opírají zejména o pragmatický postoj podpořený naplňováním společných ekonomických a bezpečnostních zájmů. Izrael je například významným dodavatelem zemního plynu do Egypta, země spolu rovněž velice úzce spolupracují v boji proti ozbrojencům na Sinaji.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v misi MFO

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v misi Multinational Force and Observers (MFO) v roce 2019 byl stanoven do 25 osob.

Úkolové uskupení AČR MFO Sinaj tvořili tři důstojníci plnící úkoly na velitelství sil MFO a letecká jednotka (LJ) v počtu 15 osob s letounem CASA C-295M. Letoun operoval ze základny v jižní části Sinajského poloostrova, poblíž Sharm El Sheikh.

LJ zabezpečovala přepravu osob a materiálu mezi základnami MFO, Káhirou a Tel Avivem, přepravu vládních činitelů a styčných osob stran mírové smlouvy, částečně se podílela na pátracích a záchranných operacích, letecké přepravě nemocných a raněných (MEDEVAC), verifikačních a pozorovacích letech.

LJ uskutečnila v roce 2019 celkem 405 letů s náletem 590 letových hodin. Objem přeprav v roce 2019 činil 8 084 osob a 190,75 tun materiálu.

Refundovaná částka od MFO za rok 2019 dosáhla výše 36,4 mil. Kč, což je přibližně 35,5 % vynaložených finančních nákladů na provoz letounu CASA¹.

E. Golanské výšiny

1. Politicko-bezpečnostní situace

O kontrolu nad územím Golanských výšin ze strategických důvodů dlouhodobě soupeřily Izrael a Sýrie. Po několika vojenských konfliktech v roce 1973 souhlasil Izrael s opuštěním části dobytého území, které se z rozhodnutí OSN stalo demilitarizovanou zónou, kde na dodržování příměří mezi oběma státy dohlíží mise UNDOF (United Nations Disengagement Observer Force). V oblasti v posledních letech znovu roste napětí z důvodu probíhající občanské války v Sýrii a činnosti nejrozličnějších ozbrojených skupin. Izrael velmi citlivě vnímá zejména působení šíitských libanonských a iránských skupin na jihu Sýrie v blízkosti Golanských výšin. Nelibost vůči Izraeli na syrském území tak mj. trvá i z důvodu izraelských leteckých útoků proti dotčeným skupinám na jihu a ve středu Sýrie, jejichž četnost v průběhu roku 2019 narostla. Izrael přitom mířil především na iránské či Íránem podporované milice, které v Sýrii buď působí, nebo které přes Sýrii dodávají zbraně pro Hizballáh do Libanonu.

2. Působení příslušníků rezortu MO v misi OSN UNDOF

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v misi OSN UNDOF v roce 2019 byl stanoven do 10 osob.

Do mise OSN UNDOF na Golanských výšinách se ČR v rámci velitelské struktury mise zapojila čtyřmi důstojníky: analytik, plánovač, specialista informačních technologií a důstojnice operačního oddělení. Tři vojáci působili na základně Faouar (Sýrie) a jeden na základně Ziouani (na Izraelem okupované části Golanských výšin).

¹ Bližší informace k finančním nákladům jsou uvedeny v bodu Q.

F. Bosna a Hercegovina

1. Politicko-bezpečnostní situace

Politická scéna v Bosně a Hercegovině (BaH) čelí dlouhodobému problému rozdělení země podle národnostního klíče. Zástupci jednotlivých etnických skupin mají k BaH jako státu velmi diferencovaný přístup. Bosňáci v zásadě podporují jednotu státu se silnou rolí centrální vlády, zatímco bosenští Chorvaté a bosenští Srbové požadují větší míru autonomie v rámci svého území. Nejaktivnější separatistické snahy vykazuje Republika srbská (RS) v BaH, jejíž představitelé dlouhodobě deklarují snahu o odtržení od BaH. Tento krok však nemá mezinárodní podporu a jednalo by se o porušení Daytonské dohody z roku 1995.

Základním principem zahraniční a bezpečnostní politiky BaH je zapojení do evropského a euro-atlantického integračního procesu. Partnerství se Severoatlantickou aliancí je jedním ze základních cílů BaH. Spolupráce s Aliancí probíhá na základě Akčního plánu individuálního partnerství. V roce 2010 byl zemi udělen Akční plán členství. Vnitropolitické důvody umožnily, aby až v prosinci 2018 NATO požádalo BaH o vypracování prvního ročního národního plánu (Annual National Plan/ANP). V prosinci 2019 – v souvislosti s vnitropolitickou dohodou ohledně jmenování celostátní vlády BaH – předala BaH Alianci tzv. Reformní program, tzn. nikoli jednoznačně ANP. BaH se aktivně zapojuje do mise Resolute Support v Afghánistánu.

Obyvatelé BaH se v názoru na členství v NATO rozcházejí. Bosňáci a bosenští Chorvaté členství v NATO podporují, ale bosenští Srbové jsou výrazně proti němu. Členství BaH v NATO by výrazně posílilo stabilitu regionu a snížilo riziko nového bosenského konfliktu. Integrace do NATO není možná bez souhlasu RS, jejíž představitel v Předsednictvu BaH Milorad Dodik - a bosensko-srbská politická reprezentace všeobecně - však prosazuje vojenskou neutralitu namísto členství v jakékoliv vojenské alianci včetně NATO.

Ve vztahu k EU podala BaH žádost o členství v únoru 2016. Podle Stanoviska Evropské komise z května 2019 však BaH prozatím nesplňuje kritéria, aby se mohla zahájit přístupová jednání. BaH nedostatečně plní kritéria týkající se institucionální stability, která zaručuje demokracii, právní stát, lidská práva a respektování a ochranu menšin. BaH bude muset také zlepšit volební systém a fungování soudnictví a provést reformy v řadě dalších oblastí.

Bezpečnostní situace v zemi je celkově stabilní, s výjimkou občasných incidentů. Projevy násilí se nejčastěji týkají chuligánství a vyřizování účtů mezi skupinami organizovaného zločinu. Složitá politická a socio-ekonomická situace má potenciál kdykoliv bezpečnost zhoršit.

Jisté bezpečnostní riziko pro BaH představuje fenomén tzv. zahraničních bojovníků. Navrátilci z Iráku a Sýrie, kde bojovali v řadách Da'esh, jsou trestně stíháni na základě platné legislativy, nelze však vyloučit možnost, že zůstanou zradikalizovaní a stanou se bezpečnostní hrozbou ať již uvnitř země nebo v EU. Značný problém představují opatření a jejich naplňování v boji proti nelegální migraci.

2. Působení příslušníků rezortu MO v operaci EU ALTHEA

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v operaci EU ALTHEA v roce 2019 byl stanoven do 2 osob.

Oba příslušníci rezortu MO působili na velitelství operace na základně Butmir v Sarajevu. Podíleli se na výcviku, monitorovací činnosti a poradenství zaměřené na rozvoj schopností Ozbrojených sil Bosny a Hercegoviny v oblasti skladování zbraní a munice, výcviku a ochrany proti zbraním hromadného ničení.

G. Kosovo

1. Politicko-bezpečnostní situace

Kosovskou politickou scénu charakterizuje dlouhodobé napětí mezi politickou reprezentací většinových etnických Albánců a srbskou menšinou. Bezpečnostní situaci lze hodnotit jako stabilní, ale s řadou přetrvávajících rizik. V tomto ohledu patří k nejcitlivějším oblastem severu Kosova, a to nejen kvůli mezietnickým vztahům, ale také z důvodu ovládnutí veřejného života organizovaným zločinem. Případné náhlé zhoršení vztahů mezi Bělehradem a Prištinou by obecně zvýšilo i bezpečnostní rizika. Pokračuje proces sbližování Kosova a Albánie. Ministři zahraničních věcí obou zemí např. v červenci 2019 podepsali mezirezortní dohodu o sbližování a vzájemné koordinaci zahraniční politiky a sjednocení diplomatických a konzulárních misí.

Členství v EU a v NATO považuje Kosovo za svůj strategický cíl, který se těší vysoké podpoře veřejnosti. Jednou z klíčových podmínek na cestě ke vstupu Kosova do EU je pokračování dialogu s Bělehradem, který by měl vyvrcholit uzavřením komplexní a právně závazné smlouvy o normalizaci vztahů.

Spolupráce s NATO probíhá především skrze Poradní a styčný tým NATO, který v zemi působí. Rozvoj spolupráce limituje skutečnost, že čtyři státy NATO nadále neuznávají nezávislost Kosova².

Vláda bývalého premiéra Haradinaje navrhla transformaci Kosovských bezpečnostních sil (Kosovo Security Forces/KSF) na pravidelnou armádu s lehkou výzbrojí. Tuto transformaci schválil na konci roku 2018 i kosovský parlament, přičemž se vyhnul povinnosti přijmout ústavní změny, které jsou v případě změny KSF na pravidelnou armádu vyžadovány, ale které by kosovští Srbové zablokovali. Žádný člen NATO transformaci KSF v této podobě nepodporuje. Aliance podporuje rozvoj Kosovských bezpečnostních sil v mantinelech jejich stávajícího mandátu. Vnímá nicméně, že zásadním v tuto chvíli je nepřispívat k negativní rétorice mezi Kosovem a Srbskem, aby se situace dále nevyhrocovala.

Bezpečnostní složky Kosova se zabývají rovněž hrozbou, kterou představují domácí islamističtí radikálové a navrátilci ze Sýrie a Iráku, tzv. zahraniční bojovníci.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v operaci JOINT ENTERPRISE

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v operaci JOINT ENTERPRISE v roce 2019 byl stanoven do 10 osob.

² Španělsko, Slovensko, Rumunsko a Řecko.

V operaci reálně působilo 9 vojáků na základně KFOR (Kosovo Force) v Prištině, kde plnili úkoly plynoucí z jejich zařazení ve velitelské struktuře KFOR.

H. Litva, Lotyšsko a Estonsko

1. Politicko-bezpečnostní situace

Obranná a bezpečnostní politika všech tří pobaltských států, představujících do značné míry oddělenou severovýchodní výspu NATO a EU, je orientována na udržení vlastní nezávislosti vůči potenciálnímu ohrožení ze strany Ruska prostřednictvím členství v NATO a EU a regionální spolupráce pobaltských a skandinávských zemí. Klíčovým stabilizačním prvkem bezpečnostní architektury v Pobaltí a viditelným vyjádřením spojenecké solidarity a připravenosti ke kolektivní obraně je Posílená předsunutá přítomnost (enhanced Forward Presence/eFP) NATO na území těchto tří států a Polska ustavená v roce 2017. Od poloviny roku 2018 se do ní zapojuje i ČR prostřednictvím své účasti v bojovém uskupení vedeném Německem na území Litvy a Kanadou na území Lotyšska. V Estonsku je vedoucí zemí v rámci eFP Velká Británie a v Polsku USA.

Vedle eFP posilují spojenci bezpečnost pobaltských zemí dlouhodobou ochranou jejich vzdušného prostoru (Air Policing).

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v eFP

Platný mandát umožňoval působení sil a prostředků rezortu MO v rámci eFP na území Polska, Estonska, Litvy a Lotyšska v roce 2019 v počtu do 290 osob. V hodnoceném období pokračovaly jednotky AČR v plnění úkolů v sestavě dvou bojových uskupení (Battle Group/BG), a to v BG vedeném Německem na území Litvy a v BG pod velením Kanady v Lotyšsku.

Litva

Rotní úkolové uskupení eFP na území Litvy v síle mechanizované rotě pokračovalo v plnění operačního úkolu zahájeném v polovině roku 2018, a to v počtu 235 osob. Hlavní bojovou techniku představovala kolová bojová vozidla pěchoty Pandur. V polovině roku 2019 vystřídal mechanizovanou rotu prvek elektronického boje v počtu 30 osob. Obě jednotky byly dislokovány na litevské vojenské základně v Rukla.

Vedle běžného výcviku organizovaného v součinnosti s jednotkami ostatních účastnických států se obě jednotky zapojovaly do řady mezinárodních cvičení. K nejvýznamnějším patřila certifikační cvičení NATO Iron Wolf 2019/I a Iron Wolf 2019/II.

Lotyšsko

Úkolové uskupení eFP na území Lotyšska v síle minometné čety kontinuálně plnilo úkoly zahájené v polovině roku 2018. Jednotka čítala 55 osob a hlavní výzbroj tvořily minomety ráže 120 mm. Minometná četa byla dislokovaná na lotyšské vojenské základně v Adaži.

Podobně jako české jednotky v Litvě i minometná četa se během nasazení v Lotyšsku účastnila řady mezinárodních aktiv, včetně součinnostních cvičení Shell Drake Nest, Dynamic Front a Calfax a certifikačních cvičení NATO Spring Storm, Silver Arrow a Cerberus Reaper.

Vedle prioritního úkolu, kterým je posílení bezpečnosti spojenců na východním křídle Aliance, bylo uvedené nasazení pro všechny české vojáky významné i díky intenzivní přípravě na vedení boje v rámci konfliktu vysoké intenzity. Dlouhodobé působení v mezinárodním prostředí přispělo mj. ke zvýšení odborné i jazykové úrovně velitelů i vojáků.

3. Působení sil a prostředků rezortu MO při ochraně vzdušného prostoru pobaltských zemí

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO při ochraně vzdušného prostoru Litevské, Lotyšské a Estonské republiky v roce 2019 byl stanoven do 95 osob.

Letecká jednotka v počtu 70 vojáků s 5 letouny Jas-39 Gripen plnila úkoly poprvé z estonské letecké základny v Ämari. Úkolem jednotky byla ochrana vzdušného prostoru nad územím a teritoriálními vodami Lotyšska, Litvy a Estonska. Letouny byly začleněné do integrovaného systému protivzdušné a protiraketové obrany (NATO Integrated Air and Missile Defence System/NATINAMDS).

Za dobu plnění operačního úkolu dosáhl celkový nálet letounů JAS-39 Gripen takřka 430 letových hodin při 333 letounových vzletech. Z uvedeného počtu se uskutečnilo 13 ostrých vzletů za účelem identifikace vojenských letounů Ruské federace. Dále piloti plnili cvičné a součinnostní lety za účelem prověřování systémů letounů, udržování schopnosti pilotů tankovat za letu a udržovacího výcviku, či ve prospěch aktivit pobaltských zemí, jednotek eFP a vojenských cvičení NATO.

I. Středomoří

1. Politicko-bezpečnostní situace

Největším současným problémem v oblasti centrálního Středomoří je dlouhodobě kritická bezpečnostní situace v Libyi. Působí zde dvě konkurenční mocenská centra, části země jsou kontrolovány milicemi nespádající pod žádné autority, a to vše za nárůstu radikálního islamismu a stahování se velitelských špiček Da'esh ze Sýrie a Iráku do Libye. Proto je urovnání vnitřního konfliktu a co nejefektivnější fungování mezinárodně uznávané vlády národní shody (Government of National Accord/GNA) sídlící v Tripolisu bytostným zájmem EU, která potřebuje partnera k řešení migračních a teroristických hrozeb, jež v Libyi dále sílí. Bez jasného mezinárodněprávního rámce (pozvání, rezoluce Rady bezpečnosti OSN) i procesu domácího urovnání je ale pomoc a podpora GNA problematická, jakkoli má vyvažovat vnější vojenskou podporu, kterou dostává druhá strana.

V roce 2019 v zemi vládla chaotická situace přetrvávající od roku 2011, respektive v intenzivní míře od roku 2014. Tehdy vykristalizovaly dvě hlavní strany občanského konfliktu – vláda národní shody uznávaná OSN a drtivou většinou mezinárodní komunity včetně EU, jež kontroluje hlavní město Tripolis a část západu Libye a opoziční politické

uskupení napojené na tzv. Libyjskou národní armádu (Libyan National Army/LNA) vedenou maršálem Haftarem, která kontroluje rozsáhlé oblasti na východě a jihu země.

Ačkoliv se na začátku roku 2019 zdálo, že se podaří vleklý občanský konflikt ukončit prostřednictvím uspořádání celonárodní konference, s níž obě strany souhlasily, vyvinula se situace nakonec zcela opačně. LNA a jí podporované milice zahájily na začátku dubna 2019, pár dní po zdánlivě úspěšných jednáních, útok na hlavní město Tripolis.

Začátkem roku 2020 však LNA nedisponovala dostatečnou převahou, aby se jí podařilo Tripolis dobýt a svrhnout vládu národní shody. Ta a na ní napojené milice pro změnu nebyly s to odrazit LNA, konflikt tak byl v principu patový.

Jeho uklidnění nenapomáhá ani skutečnost, že jsou obě strany dlouhodobě podporované zahraničními aktéry. Zatímco LNA má podporu především ze strany Egypta, Spojených arabských emirátů a Ruska, vládu národní shody podporují Turecko a Katar. V průběhu roku 2019 se kvůli ofenzívě proti Tripolisu vojenská podpora oběma stranám konfliktu dále zintenzivnila. V Libyi mají na podporu LNA údajně působit stovky žoldnéřů z neoficiální ruské Wagnerovy skupiny či milic ze Súdánu. Turecko pokračovalo v dodávkách vojenského materiálu, načež na konci roku 2019 podepsalo s vládou národní shody smlouvu o vojenské spolupráci, na základě které může vyslat do Libye své vojáky. Nyní má v zemi působit několik tisíc Tureckem podporovaných příslušníků milicí ze severní Sýrie. Angažmá Turecka v Libyi je součástí jeho silové politiky ve Středomoří, jejímž projevem je dohoda o hranicích výlučných ekonomických zón ve Středomoří, kterou GNA sjednala pod tlakem Ankary výměnou za tureckou vojenskou podporu vč. vyslání sil do Libye. Turecko-libyjská dohoda jde proti legitimním nárokům Kyperské republiky, jejíž suverenitu a územní celistvost Turecko systematicky porušuje. V lednu 2020 se v Berlíně uskutečnila konference o Libyi, na které účastníci z řad představitelů světových mocností a zemí zapojených do konfliktu přislíbili dodržovat zbrojní embargo a dále válčící strany v Libyi nepodporovat. V praxi však její dopad zatím příliš viditelný není, zahraniční aktéři se do konfliktu v Libyi zapojují i nadále.

Dopad měl občanský konflikt v průběhu roku 2019 i na situaci migrantů v Libyi, jejichž počet se odhaduje na 800 tisíc. Mnoho z nich je zadržováno v tamních detenčních centrech, kam se dostávají zejména poté, co jsou zadrženi při plavbě přes Středomoří a vráceni zpět do Libye.

2. Působení sil a prostředků rezortu MO v operaci EUNAVFOR MED SOPHIA

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v operaci EUNAVFOR MED SOPHIA v roce 2019 byl stanoven do 5 osob.

V operaci EUNAVFOR MED SOPHIA na území Itálie a ve Středomořním moři plnili tři důstojníci úkoly vyplývající z funkčního zařazení na Operačním velitelství (OHQ) v Římě.

Jeden voják působil na pozici poradce v oblasti „rovných příležitostí mužů a žen“ na vlajkové lodi operace (San Marco a Ritzo), která plnila funkci představeného velitelství operace. Dnem 24. dubna 2019, v souvislosti se stažením hladinových plavidel z operace, byl personál představeného velitelství operace přesunut do Říma. Od 1. října 2019 byla tato funkce zrušena a vedle původních funkcí na velitelství v Římě jsme nově obsadili další dvě pozice – důstojníka zdravotnické podpory a příslušníka směny operačního centra.

J. SOMÁLSKO / oblast Afrického rohu

1. Politicko-bezpečnostní situace

Bezpečnostní situace v Somálsku se v roce 2019 nezlepšila. Skupina Al-Šabáb byla nadále schopna vykonávat komplexní útoky na různé cíle, vč. vládních a mezinárodních sil v zemi. Somálská federální vláda současně byla velmi pomalá v zavádění bezpečnostních reforem, v jejichž rámci by čím dál větší díl odpovědnosti za bezpečnost v zemi přebíraly federální síly od sil Africké unie AMISOM. Rovněž politický dialog mezi federální vládou a jednotlivými federálními státy nepostoupil, setkání se odmítali účastnit prezidenti některých federálních států. Politické reformy (revize ústavy, příprava voleb) postupovaly také jen velmi pomalu. Situace v samotném Somálsku je dále poznamenána spory se svými sousedy (Keňa, Etiopie). Naopak v hospodářské oblasti se federální vládě Somálska podařilo zavádět některé důležité reformy a Somálsku se dařilo snižovat národní dluh. Kvůli extrémním podnebním podmínkám však země permanentně čelí hrozbě hladomoru a v roce 2019 bylo vnitřně vysídleno několik set tisíc osob kvůli povodním nebo suchu.

2. Působení příslušníků rezortu MO v operaci EUNAVFOR ATALANTA

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v operaci EUNAVFOR ATALANTA v roce 2019 byl stanoven do 3 osob.

Příslušníci rezortu MO původně působili na Operačním velitelství v Northwoodu ve Velké Británii na pozicích v informační, finanční a administrativní oblasti. V souvislosti s Brexitem bylo velitelství operace přesunuto do Španělska a od 1. března 2019 plnili stejné úkoly z vojenské námořní základny v Rota.

K. Působení v zahraničních operacích v rámci velitelských struktur NATO, EU a OSN

Mandát pro působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích vysílaných z velitelských struktur NATO, EU a OSN v roce 2019 byl stanoven do 25 osob. V rámci této kategorie nebyl v průběhu roku 2019 vyslán do zahraniční operace žádný příslušník rezortu MO.

L. Působení nasaditelného spojovacího modulu

V souladu s přijatými závazky NATO působila do července 2019 v operaci RESOLUTE SUPPORT v Afghánistánu skupina 8 příslušníků nasaditelného spojovacího modulu (Depolyable Communication Module/DCM).

Skupina se podílela na zajištění podpory aliančního spojovacího systému velení a řízení na koaličních základnách v Kábulu a na Bagrámu.

M. Vyčlenění sil a prostředků rezortu MO do sil rychlé reakce NATO

Pro případné nasazení do operací Sil rychlé reakce NATO (NATO Response Force/NRF) bylo v roce 2019 vyčleněno do 1200 osob. Jednalo se o jednotku protivzdušné obrany zařazenou do bojového uskupení vedeného Německem a mechanizovaný prapor v rámci

polského uskupení. K nasazení sil a prostředků rezortu MO vyčleněných do NRF v roce 2019 nedošlo.

N. Vyčlenění sil a prostředků rezortu MO do Bojového uskupení Evropské unie

Ve druhém pololetí roku 2019 bylo vyčleněno pro bojové uskupení V4 EUBG do 600 osob. K nasazení sil a prostředků rezortu MO v rámci V4 EUBG v roce 2019 nedošlo.

O. Působení vojenských pozorovatelů AČR

Vojenští pozorovatelé AČR působili v roce 2019 v počtu 9 osob v mírových misích OSN uvedených v tabulce:

Organizace	Název mise	Země působení	Počet osob
OSN	MINUSCA	Středoafriická republika	3
	MONUSCO	Demokratická republika Kongo	2
	UNMIK	Kosovo	2
	MINUSMA	Mali	2

P. Zranění a ztráty na životech

V průběhu roku 2019 nedošlo během působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích k úmrtí příslušníků AČR ani ke zraněním v souvislosti s plněním operačních úkolů.

Q. Čerpání peněžních prostředků v zahraničních operacích v roce 2019

Vyhodnocení čerpání peněžních prostředků vychází z upraveného rozpočtu kapitoly MO, který odráží skutečný stav čerpání peněžních prostředků k 31. prosinci 2019. V roce 2019 bylo v rámci nasazení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích vyčerpáno celkem **1 565 601 tis. Kč**, a to včetně výdajů spojených s přípravou osob, techniky a materiálu. Financování působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích v hodnoceném období bylo zabezpečeno z rozpočtové kapitoly MO a tvořilo **2,29 %** celkových výdajů státního rozpočtu kapitoly MO.

Na základě „Dohody mezi ČR a MFO o podmínkách účasti ČR v zahraniční operaci MFO“ je významná část výdajů spojených s působením našich vojáků a především letounu CASA C-295 M na Sinajském poloostrově kompenzována. Mise MFO kompenzovala České republice za letoun CASA v roce 2019 36,4 mil. Kč, což je cca 35,5 % vynaložených peněžních prostředků³. Prostředky kompenzace pokrývají náklady na servis a opravy nasazených letounů CASA a neplánované výdaje.

Kompenzace za rok 2019 je v porovnání s rokem předchozím, kdy dosáhla 174 % vynaložených nákladů, několikanásobně nižší. Rozdíl byl způsoben díky zaběhlému mechanismu refundací, kdy MFO uhradilo náklady na plánované opravy a servis letounu, ale ty byly realizované a uhrazené českou stranou až v roce 2019.

³ Rezort MO v roce 2019 vynaložil na misi MFO cca 97,36 mil. Kč.

Vyhodnocení výdajů rezortu MO v jednotlivých operacích za období od 1. ledna do 31. prosince 2019 je uvedeno v tabulce (v tis. Kč).

Název operace	Země působení	Schválený rozpočet (v tis. Kč)	Rozpočet po změnách (v tis. Kč)	Čerpání (v tis. Kč)
RESOLUTE SUPPORT	Afghánistán	1 753 373	861 890	821 395
Ochrana ZÚ Kábul	Afghánistán	6 065	32 499	32 659
INHERENT RESOLVE/NMI	Irák	30 990	120 981	123 891
EUTM M	Mali	63 236	229 351	232 361
MINUSMA	Mali	44 528	5 364	5 597
MFO	Sinajský poloostrov	2 184	21 275	97 360
UNDOF	Golanské výšiny	0	2 792	2 792
EUFOR ALTHEA	Bosna a Hercegovina	891	1 916	1 966
JOINT ENTERPRISE	Kosovo	4 170	6 751	7 057
POSÍLENÁ PŘEDSUNUTÁ PŘÍTOMNOST	Litva, Lotyšsko	202	183 354	183 920
Air Policing	Estonsko	17 703	17 209	29 776
EUNAVFOR MED SOPHIA	Itálie	2 361	6 495	6 458
EUNAVFOR ATALANTA	Velká Británie/Španělsko	2 029	5 166	5 129
Pozorovatelské mise OSN	Mali, DR Kongo, Kosovo a Středoafrická republika	0	12 869	12 869
Příprava sil a prostředků pro nasazení v zahraničí	Na území ČR ⁴	101 894	2 397	2 371
CELKEM		2 029 626	1 510 309	1 565 601
Projekty rychlého dopadu (QIP)		3 000	832	832

Závěr

Působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích vychází z Bezpečnostní strategie a politicko-bezpečnostních zájmů ČR a je praktickým naplňováním závazků vyplývajících z členství ČR v mezinárodních organizacích a zároveň příspěvkem k zajištění mezinárodní bezpečnosti.

⁴ Jednalo se o výdaje v rámci výstavby, výcviku jednotek a národních aktivit pro působení v zahraničních operacích, včetně sil a prostředků vyčleněných do pohotovostních systémů NATO, EU a OSN.

Působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích v hodnoceném období bylo v plném rozsahu hrazeno ze schváleného rozpočtu kapitoly MO bez dodatečných požadavků na jeho navyšování.

Informace o stavu zapojení České republiky do misí OSN v roce 2019 a o příležitostech a možnostech pro působení České republiky v těchto misích

Úvod

Materiál je zpracován jako příloha „Informace o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2019“, a to na základě usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 9. června 2015 č. 30 k Působení České republiky v mírových misích či zvláštních politických misích OSN.

Zapojení ČR do misí OSN v roce 2019⁵

V roce 2019 rezort MO usiloval o navýšení počtu osob především v misích, ve kterých již působíme. Původní záměr, přispět malým týmem do kontingentu některé silné evropské země v misi OSN se podařil jen částečně. Vyjednávání o takové možnosti probíhala především s Německem v rámci mise MINUSMA v Mali.

V misi MINUSMA v Mali působíme od roku 2015 jedním důstojníkem na velitelství mise v Bamaku. V únoru roku 2018 se podařilo navýšit naše zastoupení na základě bilaterální dohody s Německem začleněním dvou analytiků do jeho kontingentu na východě Mali. Toto působení bylo ukončeno v září 2019, zatím bez další náhrady. Podobně jako v roce 2018, tak i v roce 2019 působily v MINUSMA dvě důstojnice v hodnostech kapitánů na velitelstvích mise v Bamako a Gao. Od ledna 2018 v této misi obsazujeme dvě pozice vojenských pozorovatelů.

Druhou misí OSN, do které rezort MO přispívá již několik let, je mise UNDOF na Golanských výšinách. V činnosti pokračovala skupina důstojníků, a to na pozicích analytika, plánovače, specialisty informačních technologií a štábního důstojníka. Vzhledem k povaze mise a dosavadním zkušenostem z působení v ní považujeme současné zapojení ČR v UNDOF za dostatečné.

Rezort MO dlouhodobě přispívá k činnosti OSN rovněž vysíláním vojenských pozorovatelů. V roce 2019 působili 2 pozorovatelé v misi MINUSMA v Mali, 3 pozorovatelé v misi MINUSCA ve Středoafričské republice, 2 pozorovatelé v misi MONUSCO v Demokratické republice Kongo a 2 pozorovatelé v misi UNMIK v Kosovu. Rezort MO plánuje tyto pozice udržet a v budoucích letech i zvýšit počet českých vojenských pozorovatelů.

Příležitosti a možnosti pro působení České republiky v misích OSN

V průběhu roku 2019 obdržel rezort MO ze strany OSN několik nabídek vyšších i středních funkcí v misích OSN. Nabízené pozice čeští žadatelé nezískali z důvodu

⁵ Ucelené informace k misím MINUSMA a UNDOF jsou uvedeny v bodech C a E předkládaného materiálu.

upřednostnění kandidátů ze zemí s významnými vojenskými příspěvky v operacích OSN nebo zemí třetího světa. V řadě případů jsme však nabízené pozice nemohli obsadit z vlastních personálních důvodů.

Podobně jako v předchozím roce se dařilo vysílat do misí OSN ženy. Z celkového počtu 16 osob v misích OSN k závěru roku 2019 byly 4 ženy, o dvě méně než v roce 2018. Nicméně i tak ženy tvořily 25 % pozic z celkového počtu obsazovaných míst Českou republikou, přičemž požadavek OSN hovoří minimálně o 15% zastoupení.

Hodnocení přípravy na působení v misích OSN

S ohledem na složitost procesů spojených se zapojením vojenské jednotky do misí OSN na jedné straně a skutečnost, že dlouhodobou absencí v misích OSN vymizela znalost této problematiky na straně druhé, byl v rámci rezortu MO přijat v září 2017 tzv. Systémový rámec pro zapojování sil a prostředků rezortu MO do misí OSN.

Dokument definuje hlavní kroky k naplnění politicko-vojenských ambicí resortu pro účast v misích OSN a navrhuje úkoly a opatření nezbytné k dosažení adekvátních schopností pro působení v nich v cílovém období (rozmezí let 2020–2025). Úsilí je zaměřeno do oblastí přípravy osob, pořízení odpovídající techniky a materiálu.

Armáda ČR pořizuje 10 ks vozidel LOV IVECO. Příprava jednotek na úrovni posílené čety bude probíhat v letech 2021 a 2022, na úrovni roty pak v letech 2023 a 2024. V gesci Generálního štábu AČR je dlouhodobá příprava odborností souvisejících s logistickým, finančním a právním zabezpečením misí OSN. V roce 2019 se konal při Vojenské akademii – Velitelství výcviku ve Vyškově třítydenní odborný kurz pro 16 vojáků zaměřený na přípravu vojenských pozorovatelů OSN, OBSE a EU. V uplynulém roce pak bylo vysláno 6 vojáků do zahraničních kurzů s tematikou OSN a 1 vojákyně do speciálního kurzu Bundeswehru přímo zaměřeného na problematiku působení vojáků v misích OSN, zejména pak v jejich velitelských strukturách.

Za významný krok směřující k silnějšímu zapojování do misí OSN v budoucnu považujeme nový přístup rezortu MO k obsazování pozice vojenského poradce ČR při OSN v New Yorku. V říjnu 2019 rezort MO vyslal na uvedenou pozici vojáka v činné službě v hodnosti plukovníka s bohatými zkušenostmi jak s přípravou a řízením zahraničních operací, tak i s působením v nich. Kromě navázání kontaktů v Sekretariátu OSN a identifikování možností pro zapojování vojenských jednotek do misí OSN, shromažďoval příležitosti k působení v misích OSN pro příslušníky Policie ČR, Vězeňské služby a justiční stráže ČR a odpovědné rezorty o těchto příležitostech informoval.

Aktuální nabídky příspěvků ČR do misí OSN

Rezort MO ČR dlouhodobě hledá možnosti zapojení do misí OSN vojenskou jednotkou, přičemž vždy zohledňuje své kapacity a aktuální nabídky OSN. Cílem je zapojení do misí a regionů, ve kterých již působíme.

V oblasti zapojování do misí OSN menším odborným týmem je i pro rok 2020 prioritní oblastí zapojení v regionu Sahel, respektive v Mali, a to v rámci mise MINUSMA nebo v podobné misi, ideálně pak ve spolupráci s vhodným evropským partnerem. Vzhledem

k dosavadní přípravě osob a techniky na působení v misích OSN se v roce 2020 nepředpokládá nasazení organické vojenské jednotky s bojovou technikou.

Nadále hodláme usilovat o obsazování pozic ve velitelských strukturách misí OSN s důrazem na misi MINUSMA v Mali a aktivně přistupovat k výběrovým řízením na doplňování vojenských expertů do ústředí OSN.

Co se týče vojenských pozorovatelů v misích OSN, rezort MO bude nadále usilovat o postupné navýšení jejich počtů, a to jak důkladnějším vyjednáváním s OSN o odpovídajících pozicích, tak i zvyšováním zájmu žen o funkce vojenských pozorovatelů OSN a zkvalitňováním jejich odborné přípravy.

Závěr

V roce 2019 pokračovali vybraní příslušníci rezortu MO v účasti na vzdělávacích aktivitách OSN. Podařilo se udržet většinu současných míst v misích OSN s tím, že se snížil podíl příslušnic AČR v misích oproti roku 2018. Důvody snížení, respektive nenaplnění plánovaného navýšení počtu vojenských pozorovatelů jsou dva: omezený počet nabídek ze strany OSN také z důvodů častých změn v organizačních strukturách misí a nedostatek vhodných kandidátek rezortu MO na konkrétní požadované funkce.

Rezort MO se potýká s kapacitními omezeními, které mu nedovolují aktivně a pružně reagovat na ad hoc nabídky ze strany OSN či na bilaterálním základě na zapojení vojenskou jednotkou do misí OSN. Z dlouhodobého hlediska rezort MO přistoupil k adekvátní výstavbě schopností a přípravě kvalifikovaného personálu. Do doby než bude rezort MO schopen nabídnout připravenou a materiálně vybavenou organickou vojenskou jednotku podle standardů OSN a s možností jejího dlouhodobějšího udržení v misi, bude hledat příležitosti k uplatnění malých odborných týmů s omezenou dobou působení v sestavách vojenských kontingentů partnerských evropských zemí.

Vláda vzala Informaci o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2019 na vědomí svým usnesením ze dne 8. června 2020 č. 620.

V Praze dne 8. června 2020

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.